

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar

Ja

Onze referentie

2023-0000147765

Datum

16 maart 2023

Opgesteld door

Samengewerkt met
RO, WB, IenW, LNV

Bijlage(n)

5

Aan Min VRO
Van DGVB

nota

Nota bij Kamerbrief over Landelijke maatlat en groennorm.

Aanleiding

Het afgelopen jaar heeft BZK samen met IenW en LNV gewerkt aan een 'landelijke maatlat voor een groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving'. De maatlat is onderdeel van een minder vrijblijvende aanpak voor klimaatadaptief bouwen en inrichten en hiermee een belangrijke stap in de benodigde versnelling en opschaling om in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust te zijn ingericht. U heeft de landelijke maatlat toegezegd aan de Kamer.

Mede naar aanleiding van de motie Bouchallikht en Geurts hebben de ministeries van BZK en LNV de WUR en het PBL gevraagd de wetenschappelijke grondslagen voor en de praktijkervaringen met normen voor de hoeveelheid groen in en om het bebouwd gebied in beeld te brengen. U heeft toegezegd de TK de resultaten van deze verkenningen aan te zullen bieden en aan te geven welke stappen u verder wilt zetten in de ontwikkeling van kaders voor groen in en om de stad.

Geadviseerd besluit

De Kamerbrief over de landelijke maatlat en groennorm (inclusief landelijke maatlat en bijbehorende rapportages) te versturen.

Kern

Landelijke maatlat

- De landelijke maatlat zal namens u, de minister van IenW en de minister voor Nens aan de Tweede Kamer worden verstuurd. De rapportages over de landelijke groennorm wordt namens u en de minister voor Nens verzonden.
- Met de landelijke maatlat werkt u toe naar een minder vrijblijvende aanpak en versnelling van klimaatadaptatie in de gebouwde omgeving. Met als doel dat Nederland beter bestand is tegen extremer weer en dat Nederland in 2050 klimaatbestendig is ingericht (doel uit Deltaplan Ruimtelijke adaptatie, Nationale Klimaatadaptatiestrategie en Nationale Omgevingsvisie).

Groennorm

- U geeft aan een verkenning te starten naar de beste juridische vorm voor een verplichting m.b.t. de inzet van decentrale overheden op groen in en om de stad. Een hierop gerichte regeling kan ook een belangrijke pijler zijn in de invulling van de verplichtingen o.g.v. de EU-verordening Natuurherstel, die nu in voorbereiding is.

- Verder geeft u aan om in samenwerking met de decentrale overheden een Handreiking Groen in en om de stad op te stellen die de decentrale overheden ondersteunt in het vaststellen van de behoefte aan stedelijk groen en in het realiseren van een samenhangende aanpak van groen in en om de stad, die zowel bijdraagt aan leefbaarheid en gezondheid, klimaatadaptatie als aan biodiversiteit.

Onze referentie
2023-0000147765
Datum
16 maart 2023

Toelichting

Landelijke maatlat

- In de Nationale aanpak Klimaatadaptatie gebouwde omgeving hebben we beschreven hoe we toewerken naar een minder vrijblijvende aanpak van klimaatadaptatie in de gebouwde omgeving. Onderdeel daarvan zijn landelijke kaders voor nieuwe ontwikkelingen, waaronder de landelijke maatlat voor een groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving.
- Doel van de maatlat is om klimaatadaptief bouwen en inrichten vanzelfsprekend te maken, door helderheid te bieden aan medeoverheden en bouwsector en door klimaatadaptief bouwen en inrichten te borgen.
- De landelijke maatlat definieert voor nieuwbouw wat we verstaan onder klimaatadaptief bouwen en inrichten en bestaat uit kwalitatieve doelen, normen en richtlijnen voor de thema's overstromingen, wateroverlast, droogte, hitte, biodiversiteit en bodemdaling. De maatlat schrijft geen maatregelen voor.
- De maatlat is eind vorig jaar opgeleverd en ontwikkeld door Tauw en Arcadis, in opdracht van BZK, IenW en LNV en in afstemming met VNG, IPO en UvW. Daarbij zijn veel partijen betrokken geweest middels een brede klankbordgroep en interviews met o.a. de bouwsector, natuurorganisaties en kennisinstellingen. Ook het RVB en het CRA hebben meegedacht. Het opgeleverde instrument is een inhoudelijk kader en heeft nog geen bindende of juridische status.
- De maatlat is gebaseerd op regionale voorbeelden uit Zuid-Holland, Metropoolregio Amsterdam en Utrecht. Opgedane ervaringen in deze regio's laten zien dat de maatlat realistische kaders biedt die voor zowel gemeenten als bouwsector haalbaar zijn. Omdat de convenanten en afspraken op basis van vrijwilligheid zijn, is doorwerking van klimaatadaptatie in bouwontwikkelingen echter nog niet vanzelfsprekend.

Groennorm

- Uit de verkenning van de WUR van de wetenschappelijke onderbouwing voor een groennorm blijkt dat wetenschappelijk hard gemaakt kan worden dat groen in de leefomgeving bijdraagt aan de gezondheid (mentaal en fysiek), een betere klimaatadaptatie en aan biodiversiteit. Het is vanuit de wetenschap echter moeilijk aan te geven (wel wisselend per beleidsdoel en schaalniveau) hoeveel groen in welke mate bijdraagt aan deze beleidsdoelen.
- Uit het onderzoek en advies van PBL komt naar voren dat ook procesaspecten belangrijke voorwaarden zijn voor succesvolle stedelijke vergroeningsprojecten. Het PBL legt de nadruk daarop en adviseert om de gemeente speelruimte te laten behouden om hun eigen kwantitatieve groennormen vast te stellen.

- In de Bestuurlijke klankbordgroep Groen in en om de stad zijn de resultaten van WUR en PBL besproken en is geconcludeerd dat het goed is als het Rijk meer sturing en richting geeft waarbij er ook ruimte moet blijven voor maatwerk.
- In de TK was in het najaar 2021 een zeer breed politiek draagvlak (van PvdD tot BBB) voor een sterkere sturing vanuit het Rijk op het groen in en om de stad. Daarbij dachten de TK leden toen vooral aan meer operationele, gebiedsgerichte normen voor de hoeveelheid groen.
- In de voorstellen voor de EU-verordening Natuurherstel zijn verplichtingen opgenomen m.b.t. de hoeveelheid groen (en de mate van boombedekking) in het stedelijk gebied/de gemeente. Nationale juridische verplichtingen m.b.t. groen in en om de stad zullen ook invulling moeten geven aan de internationale verplichtingen op dit onderwerp voor Nederland.

Onze referentie
2023-0000147765
Datum
16 maart 2023

Politieke context

Landelijke maatlat

Met name door D66, GroenLinks en de Partij voor de Dieren is in commissie-debatten aandacht gevraagd voor (normeren van) klimaatadaptatie. De landelijke maatlat is door u en de minister van IenW in debatten meermaals toegezegd.

Groennorm

In het debat in de TK in het najaar 2021 bleken alle vertegenwoordigde fracties (van PvdB t/m BBB) positief over een inzet op meer groen in en om het stedelijk gebied en een grotere rol van het Rijk daarin.

Financiële/juridische overwegingen

Landelijke maatlat

Het Rijk start in nauwe samenwerking met medeoverheden en bouwsector een financiële verkenning naar toepassing van de maatlat waarbij praktijkervaringen worden betrokken. Daarnaast volgt een verkenning naar mogelijkheden voor juridische borging van de maatlat. Vooruitlopend op juridische borging vragen we partijen de maatlat al zoveel mogelijk toe te passen.

Groennorm

Naast de juridische verkenning m.b.t. groennormering zal in het kader van de Programmatische aanpak Groen in en om de stad ook een verkenning worden uitgevoerd naar de financiële aspecten. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is het raakvlak met de inzet op klimaatadaptatie, omdat maatregelen ter vergroening van het stedelijk gebied mede gericht zijn op en bijdragen aan de klimaatadaptatie (en vice versa).

Krachtenveld

Landelijke maatlat

De ontwikkeling van de maatlat heeft plaatsgevonden in nauwe samenwerking met VNG, IPO, UvW, RvB en Cra en in een breed participatief proces met stakeholders (experts, bouwsector, natuurorganisaties en kennisinstellingen). Er is bij zowel marktpartijen als medeoverheden breed draagvlak voor een landelijke maatlat die duidelijkheid biedt over wat klimaatadaptief bouwen en

inrichten is. Zorgen hebben hoofdzakelijk betrekking op de uitvoerbaarheid van de maatlat in de praktijk en de mensen/middelen die daarvoor nodig zijn. Aan de hand van praktijkervaringen en een financiële verkenning wordt dit nader onderzocht.

Onze referentie
2023-0000147765

Datum
16 maart 2023

Groennorm

Er is zowel politiek als maatschappelijk een breed draagvlak voor een sterkere inzet op groen in en om het stedelijk gebied. Meerdere maatschappelijke organisaties en ook gemeenten hebben hiervoor het Rijk benaderd. En via de Bestuurlijke klankbordgroep is er nu een goede samenwerking met vooruitlopende gemeenten, VNG, belangrijke gedeputeerden en de UvW. Belangrijke aandachtspunten van de andere overheden bij het traject zijn de benodigde speelruimte voor maatwerk en de benodigde financiële middelen (voor zowel aanleg van meer groen als beheer).

Strategie

Landelijke maatlat

Vervolgstappen bestaan naast eerdergenoemde financiële en juridische verkenning uit het opdoen van praktijkervaringen aan de hand van pilots inclusief, het ondersteunen van decentrale overheden en sector via kennisontwikkeling en -ontsluiting en onderzoek naar toepassing van de maatlat bij het klimaatbestendig maken van de bestaande gebouwde omgeving. De maatlat zal periodiek herijkt worden, als praktijkervaringen, kennisontwikkeling en klimaatveranderingen volgens de klimaatscenario's van het KNMI hiertoe aanleiding geven.

Groennorm

Juridische verkenning en verkenning van de financiële aspecten zijn de dragers voor een structureel grotere inzet op groen in en om de stad in de volgende kabinetsperiode. De handreiking Groen in en om de stad ondersteunt andere overheden al op korte termijn bij een versterkte inzet op stedelijk groen en zal, ook als juridische en financiële kaders verder ontwikkeld zijn, nog een goede aanvullende rol hebben.

Uitvoering

Landelijke maatlat

Er zijn bij medeoverheden en bouwsector nog diverse vragen over de (financiële) consequenties van de landelijke maatlat en de doorwerking van maatlat naar de uitvoering op lokaal/regionaal niveau. Door bij de verdere uitwerking samen op te trekken met de medeoverheden en de bouwsector willen we meer zicht krijgen op de financiële consequenties, mogelijke belemmeringen en kennishiaten bij de doorwerking lokaal/regionaal en in de uitvoering en oplossingsrichtingen daarvoor.

Groennorm

Zowel bij de juridische verkenning, het opstellen van de handreiking als bij de verkenning van de financiële aspecten zal worden samengewerkt met de andere overheden.

Communicatie

Landelijke maatlat

Samen met IenW en LNV wordt een nieuwsbericht opgesteld dat op www.volkshuisvestingnederland.nl wordt geplaatst.

Onze referentie

2023-0000147765

Datum

16 maart 2023

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

n.v.t.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Landelijke maatlat factsheets en overzichtstabel	
2	Landelijke maatlat bouwstenenrapportage Tauw en Arcadis	
3	Groennorm rapportage WUR	
4	Groennorm rapportage PBL	
5	Groennorm onderzoek Flux Landscapes en Bureau Buiten	